

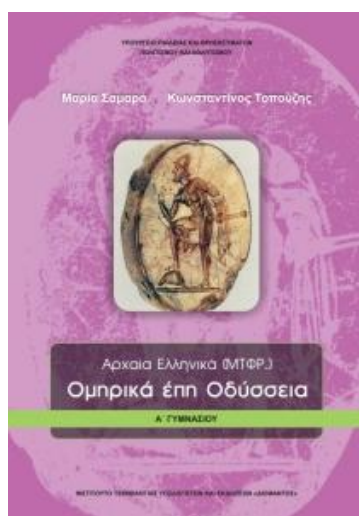
10^ο Γυμνάσιο Βόλου
Εξ αποστάσεως εκπαίδευση 2020

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΠΟ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Γυμνασίου

Τρόποι μελέτης και εργασιών

361 ×

301281 × 3981209

176 × 6500 ×

Διδάσκων καθηγητής: Νίκος Παπακωνσταντίνου

**Γενικές οδηγίες για τον τρόπο της μελέτης και των εργασιών
στο μάθημα της αρχαίας ελληνικής μεταφρασμένης γραμματείας
και των τριών τάξεων του Γυμνασίου**

1. Η προσέγγιση του μαθήματος και των σχολικών βιβλίων του, κάθε τάξης, ξεκινάει με πολύ προσεκτική προσέγγιση των εισαγωγικών ενοτήτων τους. Εκεί θα λάβουμε τις απαραίτητες πληροφορίες:

- α) Για το συγγραφέα ή ποιητή, τη ζωή και το έργο του,*
- β) για το γραμματειακό είδος στο οποίο εντάσσεται το έργο (π.χ. επική ποίηση-ηρωικό έπος),*
- γ) για τις ιστορικές συνθήκες μέσα στις οποίες δημιουργήθηκε το έργο (π.χ. για τα ιστορικά γεγονότα της εποχής στην οποία γράφτηκε, για τις αντιλήψεις της εποχής αυτής και του συγγραφέα ή ποιητή),*
- δ) για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και τις καινοτομίες του δημιουργού και του έργου του (π.χ. για την πρωτοτυπία στην αφηγηματική τέχνη του Ομήρου, και τον τρόπο με τον οποίο χτίζει τα έπη του), καθώς και για τεχνικούς όρους που αφορούν το έργο,*
- και ε) για την υπόθεση και τις ενότητες του έργου που θα ακολουθήσει.*

Οι εισαγωγές των σχολικών εγχειριδίων καλό είναι να συμπληρωθούν με το διάβασμα των αντίστοιχων ενοτήτων από το βιβλίο **Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας, που είναι βιβλίο αναφοράς όλων των γυμνασιακών τάξεων :**

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-B120/550/3616,15462/>

2. Περνώντας σε κάθε μια από τις ενότητες του έργου:

A) Διαβάζουμε με πολλή προσοχή το ίδιο το κείμενο, για να καταλάβουμε το νόημά του.

B) Συμβουλευόμαστε αμέσως τα σχόλια, **ερμηνευτικά και γλωσσικά** που συνοδεύουν το κείμενο της ενότητας. Για τα κύρια ονόματα και για διάφορους τεχνικούς όρους που υπάρχουν στα σχόλια, ανατρέχουμε στους σχετικούς συγκεντρωτικούς πίνακες που υπάρχουν στο τέλος του βιβλίου.

Πολύ χρήσιμο επίσης είναι το **Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων**, βιβλίο αναφοράς πολύ χρήσιμο για όλα τα σχολικά μας χρόνια:

<http://ebooks.edu.gr/courses/DSGYM-A107/document/4bdaedb5lgm9/4e7097436w8d/4e709743r1ga.pdf>

Γ) Υπογραμμίζουμε στο κείμενό μας τα σημεία εκείνα που κρίνουμε ως σημαντικότερα. Προσέχουμε ταυτόχρονα από τους πλαγιότιτλους των υποενοτήτων του κειμένου, τα θέματα της υπόθεσης.

3. Όταν επεξεργαζόμαστε πλέον το κείμενο, εργαζόμαστε συστηματικά πάνω σ' αυτό, όταν θέτουμε προς διερεύνηση τα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποιο είναι το θέμα, η υπόθεση και τα πρόσωπα κάθε ενότητας; (Π.χ. με τη μορφή σημειώσεων ή σύντομης περίληψης)
- Από ποιες επιμέρους υποενότητες αποτελείται;
- Ποιος αφηγείται σε κάθε ενότητα και ποιους αφηγηματικούς τρόπους διακρίνουμε σ' αυτή; (Πού υπάρχει η αφήγηση, πού η περιγραφή, πού ο διάλογος;)
- Τι είδους αφηγήσεις έχουμε στην ενότητα; (π.χ. μήπως υπάρχει αναδρομή στο παρελθόν ή προοικονομία του μέλλοντος;)
- Πώς συνδέεται η συγκεκριμένη ενότητα με την υπόθεση και την πλοκή του έργου στο σύνολό της; (π.χ. Πώς προωθείται ο μύθος του επικού ή δραματικού έργου;)
- Ποιοι **άλλοι μύθοι** ή ιστορίες συμπεριλαμβάνονται στην ενότητα εκτός από τη βασική της υπόθεση;(π.χ. υπάρχουν «εγκιβωτισμοί» άλλων ιστοριών και παρεκβάσεις από την κύρια υπόθεση;)
- Ποια είναι **τα πρόσωπα** που λαμβάνουν μέρος στην υπόθεση; Είναι πρωταγωνιστικά ή δευτερεύοντα πρόσωπα;
- Ποιοι είναι **οι χαρακτήρες των προσώπων και τα γνωρίσματά τους**, έτσι όπως τα σκιαγραφεί ο ποιητής ή συγγραφέας; Έχει ιδιαίτερη αξία να μπορούμε μέσα από τη μελέτη του κειμένου να σκιαγραφήσουμε εμείς τους χαρακτήρες των λογοτεχνικών ηρώων, στηριγμένοι στα λόγια και στα έργα τους;
- Ποιες είναι **οι κυριότερες ιδέες, αντιλήψεις και μηνύματα** που μας δίνονται στο κείμενο, μέσα από τους λόγους του ποιητή-συγγραφέα και των προσώπων του έργου του;
- Ποια είναι **τα επιχειρήματα** με τα οποία υποστηρίζει την άποψή του κάθε λογοτεχνικός ήρωας της ενότητας; Πώς κρίνουμε την πειστικότητα αυτών των επιχειρημάτων;
- Ποιες είναι **οι πληροφορίες** που παίρνουμε, από την ενότητα την οποία μελετούμε, **για την ιστορία και τον πολιτισμό της εποχής** που περιγράφει το κείμενο; (π.χ. Τι μας δίνει το κείμενο σχετικά με τον τρόπο της οργάνωσης των εργασιών των ανθρώπων, σχετικά με την κατοικία, την ενδυμασία, την οικοτεχνία, το εμπόριο, την πολιτική και κοινωνική τους οργάνωση; Ποιες πληροφορίες μας δίνει για τις τέχνες

και τις επιστήμες της εποχής, πώς περιγράφει βασικούς θεσμούς της ζωής, όπως ο γάμος και η οικογένεια, η φιλοξενία, η θρησκευτική ζωή;)

-Ποια **εκφραστικά μέσα** μεταχειρίζεται στο κείμενό του ο αρχαίος λογοτέχνης (παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, υπερβολή...) και ποιο αισθητικό αποτέλεσμα δημιουργεί στον αναγνώστη; (Βέβαια στα μεταφρασμένα κείμενα στο σημείο αυτό σημαντικό ρόλο παίζει το πώς έχει αποδοθεί το αρχαίο κείμενο από το μεταφραστή)

-Ποιο είναι το **τελικό συμπέρασμα** που βγάζουμε ολοκληρώνοντας τη μελέτη της ενότητας;

-Ποια είναι, τέλος, η σύνδεση των θεμάτων και των ιδεών που μας δίνει η ενότητα αυτή **με παράλληλα κείμενα**, είτε της αρχαίας είτε της νεότερης λογοτεχνίας (ελληνικής ή παγκόσμιας), κείμενα που παρατίθενται στο τέλος της ενότητας; (Π.χ. Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές διαπιστώνουμε ανάμεσα στο κύριο θέμα της ενότητας που διαβάσαμε και σε ένα παράλληλο κείμενο με παρόμοιο θέμα;)

Προσοχή: Στα σχολικά βιβλία του Γυμνασίου, των αρχαίων κειμένων από μετάφραση, πολλές φορές υπάρχουν **τεχνικοί όροι και ερμηνείες** τους είτε σε ιδιαίτερα πλαίσια των σελίδων είτε και στις διατυπώσεις των ερωτήσεων και εργασιών που συνοδεύουν κάθε ενότητα.

Επίσης, αξία στην προσέγγιση των κειμένων έχει **και η προσεκτική παρατήρηση των εικόνων που συνοδεύουν κάθε ενότητα**. Αυτές προέρχονται συνήθως από τα ιστορικά-αρχαιολογικά ευρήματα που μας άφησε η αρχαιότητα με θέματα επηρεασμένα από τους ίδιους μύθους με τα έργα των λογοτεχνών τους οποίους τώρα προσεγγίζουμε. Είναι ερεθίσματα και τεκμήρια μαζί.

